

Nr 284.

Av herr **Bergman m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk avlösningsförbättring för lärare vid de allmänna läroverken m. fl.*

Kungl. Maj:ts proposition nr 181 åsyftar att genom provisorisk avlösningsförbättring bereda vissa befattningshavare vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, statens folkskoleseminarier m. fl. någon ersättning för ytterligare fördröjd lönereglering, i likhet med vad på sin tid skedde med professorerna vid universiteten. Denna avlösningsförbättring skulle emellertid utgå endast till befattningshavare på F- och G-ort, och från erhållande därav uteslutas ytterligare rektorer och övriga befattningshavare, som åtnjuta fri bostad eller ersättning därför. Att endast en så liten del av lärarekåren skulle få del av den nu föreslagna provisoriska avlösningsförbättringen, finna vi synnerligen beklagligt, då behovet av löneförbättring gör sig starkt gällande även på orter, som stå lägre på dyrorts-skalan.

Det är naturligt, att största avseende måst fästas vid de infordrade yttrandena, särskilt det från 1928 års lönekommitté; och det är också naturligt, att denna i frågans nuvarande outredda läge ansett sig nödsakad att yttra sig med ytterlig försiktighet och räkna med de lägsta avlösningsbelopp vid den kommande definitiva löneregleringen, som över huvud taget rimligen kunna komma under diskussion. Man torde dock kunna ifrågasätta, om icke lönekommittén och Kungl. Maj:t drivit denna försiktighet väl långt. Man får väl ändock utgå ifrån, att en lönereglering även för de kårer, varom här är fråga, skall innebära en löneförbättring, och till yttermera visso har riksdagen i sin skrivelse den 1 juni 1928 nr 292 hemställt om förslag till förbättrade löneförhållanden för dessa kårer. Vid sina föregående beslut om tillfällig löneförbättring åt såväl lärare som andra befattningshavare har riksdagen också alltid låtit sig angeläget vara att icke föregripa den kommande definitiva löneregleringen, eller med andra ord, riksdagen har vid dessa besluts fattande förutsatt, att den definitiva löneregleringen, när den en gång komme, skulle medföra bättre löneförmåner än dem, som lämnades i och med beviljandet av den tillfälliga löneförbättringen, eller i varje fall minst lika goda. Vidare torde man efter det yttrande i frågan, som 1928 års lönekommitté avgivit, kunna utgå ifrån, att principerna om olika konstant lön på olika dyra orter, dyrortsprincipen, bör vinna tillämpning vid den definitiva lönereglering, som här förberedes, detta så mycket mer som

den redan vunnit en viss om ock mycket ofullständig tillämpning även för lärarekårerna vid bestämmandet av deras tillfälliga löneförbättring.

Under sådana förhållanden, då den förestående definitiva löne regleringen bör medföra en löneförbättring, och då dyrortsprincipen därvid bör tillämpas, bör — alldeles oberoende av om lärarna vid den definitiva löne regleringen komma att placeras i det allmänna lönesystemet eller ej — en kommande definitiv löne reglering icke föregripas, om befattningshavare på D- och E-ort erhålla en provisorisk avlöningsförbättring, ungefär motsvarande skillnaden i lön mellan två på varandra följande dyrorter för befattningshavare på ungefär samma lönenivå, och befattningshavare på F- och G-ort dubbla detta belopp. Dessa belopp äro bortsett från dyrtidstillägg för manlig lektor 240 kronor, för manlig adjunkt 222—240 kronor, för övningslärare med 15 timmars tjänstgöring 120—150 kronor och för extra ordinarie lärare 174—186 kronor eller med nu utgående dyrtidstillägg respektive 280 kronor, 259—280 kronor, 140—175 kronor och 203—217 kronor. Man borde således utan verklig risk att föregripa den kommande definitiva löne regleringen kunna sätta den nu föreslagna provisoriska avlöningsförbättringen till för manliga lektorer och adjunkter å D- och E-ort 240 kronor samt å F- och G-ort 480 kronor, för övningslärare å D- och E-ort 120 kronor samt å F- och G-ort 240 kronor och för extra och vikarierande lärare, som avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, å D- och E-ort 180 kronor samt å F- och G-ort 360 kronor. Med bibehållande av samma proportion mellan avlöningsförbättringen för manliga och kvinnliga lärare som i den kungliga propositionen skulle den provisoriska avlöningsförbättringen för kvinnliga lektorer och adjunkter bliva å D- och E-ort 192 kronor samt å F- och G-ort 384 kronor. För ämneslärarinna (även sådan utan adjunktskompetens) synes då den provisoriska avlöningsförbättringen böra utgå med samma belopp som till kvinnlig lektor och adjunkt. Av skäl, som framgå av det följande, torde dock ett par jämkningar i dessa belopp bliva nödvändiga.

Som bekant har 1920 års lärarlönekommitté föreslagit lärarnas inordnande i det allmänna lönesystemet och även föreslagit lönegrader för de särskilda lärarekategorierna. 1928 års lönekommitté tänker sig tydligen också närmast lärarnas inordnande i detta system, och en reservant, herr N. A. Nilsson, framhåller med styrka, att om kommittén skall hava möjligheten av fri och obunden prövning, måste den åtminstone för lektorer och adjunkter kunna räkna icke blott med den föreslagna lönegraden, utan även med närmast lägre. Ecklesiastikministern har också sökt och i det stora hela även lyckats i begärd utsträckning hålla denna möjlighet öppen.

Därvid är emellertid att märka, att närmast lägre lönegrad än den föreslagna ej synes kunna på allvar upptagas till diskussion för en del befattningshavare, enär en sådan placering skulle innebära en avsevärd försämring i lönehänseende för större delen av dem. Detta gäller manliga adjunk-

ter samt kvinnliga lektorer och adjunkter. Med en placering i lönegraden närmast under den av 1920 års lärarlönekommitté föreslagna skulle, såsom framgår av tabellen, bilaga A, manlig adjunkt få begynnelselönen sänkt å A-ort och slutlönen, som ju i regeln uppbäres under större delen av tjänstgöringstiden, skulle bli sänkt med större eller mindre belopp å A-, B-, C-, D- och E-ort; endast å F- och G-ort skulle slutlönen något höjas; kvinnlig lektor skulle få såväl begynnelselön som slutlön sänkt å A-, B-, C- och D-ort, begynnelselönen dessutom även å E-ort och kvinnlig adjunkt skulle få såväl begynnelselön som slutlön sänkt å A-, B- och C-ort och slutlönen å D-ort. Av samtliga dessa lärarekategorier skulle, såsom även framgår av tabellen, en mindre del få sina löner sänkta även vid en placering i de av 1920 års lärarlönekommitté föreslagna lönegraderna, och dessa skulle därför egentligen också vara uteslutna, i varje fall äro de uppenbarligen de lägsta, som kunna upptagas till diskussion. I fråga om lektorernas placering synes i detta sammanhang böra påpekas, att bland de uppgifter, som lämnas i denna i propositionen återgivna reservation, en del oriktigheter insmugit sig. I reservationen läses följande mening: »Laboratorer, prosektorer, observatorer och andra med dem jämställda tjänstemän vid universiteten och högskolorna m. fl. forskningsanstalter, av vilka vissa grupper ansetts böra avlönas i likhet med läroverkslektorerna och andra grupper ansetts böra avlönas högre än dem, hava alla placerats i 26:e lönegraden eller fått en avlöning i nära överensstämmelse därmed.» Laboratorer, prosektorer och observatorer vid universiteten ha emellertid samtliga en begynnelselön av 9 000 kronor och en slutlön av 10 000 kronor jämte dyrtidstillägg, vilket, i betraktande av att Uppsala är E-ort och Lund D-ort, i det allra närmaste sammanfaller med 28:de lönegraden, vilket även från lärarhåll framhållits som ett skäl för lektorernas placering i 28:de lönegraden.

Emellertid torde full enighet råda därom, att den nu föreslagna avlöningsförbättringen icke får tillmätas så, att en lönegrad, som kan komma i fråga vid den definitiva löneregleringen, överskrides. Å andra sidan synes det oss angeläget, att samtliga lärare å D-ort komma i åtnjutande av den provisoriska avlöningsförbättringen. Det blir då nödvändigt att sänka löneförbättringen för manlig lektor å D-ort under det ovan angivna beloppet eller 240 kronor, lämpligen till hälften av detta belopp eller 120 kronor. Det torde då ej heller kunna anföras tillräckligt bärande skäl för att någon annan läraregrupp å D-ort erhåller högre provisorisk avlöningsförbättring. Enligt vår mening bör således den provisoriska avlöningsförbättringen utgå med följande belopp: för manlig lektor och adjunkt å D-ort 120 kronor, å E-ort 240 kronor, å F- och G-ort 480 kronor, för kvinnlig lektor och adjunkt samt ämneslärarinna å D-ort 120 kronor, å E-ort 192 kronor, å F- och G-ort 384 kronor; för övningslärare med minst 15 veckotimmars tjänstgöring å D- och E-ort 120 kronor, å F- och G-ort 240 kronor, samt för extra och vikarierande lärare, med full tjänstgöring, å D-ort 120 kronor, å E-ort

180 kronor, å F- och G-ort 360 kronor. Avlöningsförbättringen för övriga befattningshavare torde böra fastställas i närmaste anslutning till ovan föreslagna belopp. För övningsskollärarna vid de olika seminarierna och ämneslärarna vid statens småskoleseminarier föreslå vi därför samma belopp som för extra ordinarie ämneslärare, för lärarinnorna vid statens skolköksseminarium samma belopp som för övningslärarna och för folkskoleinspektörerna och gymnastikkonsulenterna samma belopp som för manliga lektorer och adjunkter. Detta förslag föregriper icke den slutliga löneregleringen i något fall, där den icke redan är föregripen genom föregående riksdagsbeslut.

Den reduktion av löneförbättringen till så små belopp, som ovan föreslagits för D-ort, medför även fördelen av ett mjukare anpassande efter dyrortsprincipen, som framgår av följande sammanställning för de båda största läraregrupperna, manliga lektorer och adjunkter:

	dyrortskompensation å (A- och) B-ort	C-ort Kr.	D-ort Kr.	E-ort Kr.	F- och G-ort Kr.	
enl. nuvarande bestämmelser . .	—	135:—	270:—	405:—	405:—	
» vårt förslag ytterligare	—	—	120:—	240:—	480:—	
	Summa Kronor	—	135:—	390:—	645:—	885:—

medan dyrortskompensationen i de lönegrader, som kunna tänkas komma i fråga, är

	å A-ort	B-ort Kr.	C-ort Kr.	D-ort Kr.	E-ort Kr.	F-ort Kr.	G-ort Kr.
för lektor och							
adjunkt (högst)	—	281:—	562:—	842:—	1123:—	1404:—	1685:—
» adjunkt (lägst)	—	260:—	520:—	779:—	1039:—	1299:—	1559:—

Lönen skulle således enligt vårt förslag å respektive dyrorter överstiga lönen å närmast lägre dyrort med följande belopp: å B-ort 0, å C-ort 135 kronor, å D-ort 255 kronor, å E-ort 255 kronor, å F-ort 240 kronor och å G-ort 0.

Vi ha sökt göra en ungefärlig beräkning av kostnaderna för den provisoriska avlöningsförbättringen enligt vårt förslag. Enligt denna beräkning skulle kostnaderna belöpa sig på 520 000 å 530 000 kronor.

Under hänvisning till vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville *dels* besluta, att den i kungl. propositionen nr 181 föreslagna provisoriska avlöningsförbättringen för vissa befattningshavare vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, statens folkskoleseminarier med flera ävensom statens folkskoleinspektörer med flera skall utgå enligt här ovan av oss föreslagna grunder och med

här förut angivna belopp; *dels ock* för budgetåret 1929—
1930 därtill anvisa ett extra förslagsanslag av 530 000 kronor.

Stockholm den 9 april 1929.

J. Bergman.

Harald Åkerberg.

N. J. F. Almkvist.

Mauritz Hellberg.

Bil. A.

Jämförelse mellan nuvarande och föreslagna löneförmåner för vissa befattningshavare vid de allmänna läroverken

(dyrtidstillägg respektive 35 % och 17 % medräknade).

Befattningshavare	Ortsgrupp	A v l ö n i n g s f ö r m å n e r						
		Nuvarande	Provis. avlöningsförbättring	Summa	Provis. avlöningsförbättring	Summa	Enligt lärarlönekommittens förslag ¹⁵ / ₈ 1923	Närmast lägre lönegrad
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
<i>Manlig lektor:</i>								
Begynnelselön ...	A	8 775:—	—	8 775:—	—	8 775:—	8 915:—	8 353:—
	B	8 775:—	—	8 775:—	—	8 775:—	9 196:—	8 634:—
	C	8 910:—	—	8 910:—	—	8 910:—	9 477:—	8 915:—
	D	9 045:—	—	9 045:—	120:—	9 165:—	9 757:—	9 196:—
	E	9 180:—	—	9 180:—	240:—	9 420:—	10 038:—	9 477:—
	F	9 180:—	300:—	9 480:—	480:—	9 660:—	10 319:—	9 757:—
	G	9 180:—	300:—	9 480:—	480:—	9 660:—	10 600:—	10 038:—
Slutlön.....	A	10 125:—	—	10 125:—	—	10 125:—	10 600:—	10 038:—
	B	10 125:—	—	10 125:—	—	10 125:—	10 881:—	10 319:—
	C	10 260:—	—	10 260:—	—	10 260:—	11 161:—	10 600:—
	D	10 395:—	—	10 395:—	120:—	10 515:—	11 412:—	10 881:—
	E	10 530:—	—	10 530:—	240:—	10 770:—	11 652:—	11 161:—
	F	10 530:—	300:—	10 830:—	480:—	11 010:—	11 892:—	11 412:—
	G	10 530:—	300:—	10 830:—	480:—	11 010:—	12 132:—	11 652:—
<i>Manlig adjunkt:</i>								
Begynnelselön ...	A	6 615:—	—	6 615:—	—	6 615:—	6 879:—	6 458:—
	B	6 615:—	—	6 615:—	—	6 615:—	7 139:—	6 711:—
	C	6 750:—	—	6 750:—	—	6 750:—	7 399:—	6 963:—
	D	6 885:—	—	6 885:—	120:—	7 005:—	7 658:—	7 216:—
	E	7 020:—	—	7 020:—	240:—	7 260:—	7 918:—	7 469:—
	F	7 020:—	300:—	7 320:—	480:—	7 500:—	8 178:—	7 722:—
	G	7 020:—	300:—	7 320:—	480:—	7 500:—	8 438:—	7 974:—
Slutlön.....	A	8 640:—	—	8 640:—	—	8 640:—	8 353:—	7 862:—
	B	8 640:—	—	8 640:—	—	8 640:—	8 634:—	8 135:—
	C	8 775:—	—	8 775:—	—	8 775:—	8 915:—	8 409:—
	D	8 910:—	—	8 910:—	120:—	9 030:—	9 196:—	8 683:—
	E	9 045:—	—	9 045:—	240:—	9 285:—	9 477:—	8 957:—
	F	9 045:—	300:—	9 345:—	480:—	9 525:—	9 757:—	9 231:—
	G	9 045:—	300:—	9 345:—	480:—	9 525:—	10 038:—	9 505:—

Befattnings- havare	Orts- grupp	A v l ö n i n g s f ö r m å n e r						
		Nuva- rande	Provis. avlö- nings- förbätt- ring	Summa	Provis. avlö- nings- förbätt- ring	Summa	Enligt lärar- lönekom- mittens förslag ^{16/s} 1923	Närmast lägre lönegrad
			Kungl. Maj:ts förslag		vårt förslag			
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
<i>Kvinnlig lektor:</i>								
Begynnelselön ...	A	7 290:—	—	7 290:—	—	7 290:—	6 984:—	6 549:—
	B	7 290:—	—	7 290:—	—	7 290:—	7 237:—	6 802:—
	C	7 425:—	—	7 425:—	—	7 425:—	7 490:—	7 055:—
	D	7 560:—	—	7 560:—	120:—	7 680:—	7 743:—	7 307:—
	E	7 695:—	—	7 695:—	192:—	7 887:—	7 995:—	7 560:—
	F	7 695:—	240:—	7 935:—	384:—	8 079:—	8 248:—	7 813:—
	G	7 695:—	240:—	7 935:—	384:—	8 079:—	8 501:—	8 065:—
Slutlön.....	A	8 370:—	—	8 370:—	—	8 370:—	8 290:—	7 855:—
	B	8 370:—	—	8 370:—	—	8 370:—	8 543:—	8 108:—
	C	8 505:—	—	8 505:—	—	8 505:—	8 796:—	8 360:—
	D	8 640:—	—	8 640:—	120:—	8 760:—	9 048:—	8 613:—
	E	8 775:—	—	8 775:—	192:—	8 967:—	9 301:—	8 866:—
	F	8 775:—	240:—	9 015:—	384:—	9 159:—	9 554:—	9 118:—
	G	8 775:—	240:—	9 015:—	384:—	9 159:—	9 806:—	9 371:—
<i>Kvinnlig adjunkt:</i>								
Begynnelselön ...	A	5 602:—	—	5 602:—	—	5 602:—	5 531:—	5 215:—
	B	5 602:—	—	5 602:—	—	5 602:—	5 763:—	5 444:—
	C	5 737:—	—	5 737:—	—	5 737:—	5 995:—	5 672:—
	D	5 872:—	—	5 872:—	120:—	5 992:—	6 226:—	5 900:—
	E	5 940:—	—	5 940:—	192:—	6 132:—	6 458:—	6 128:—
	F	5 940:—	240:—	6 180:—	384:—	6 324:—	6 690:—	6 356:—
	G	5 940:—	240:—	6 180:—	384:—	6 324:—	6 921:—	6 584:—
Slutlön.....	A	6 817:—	—	6 817:—	—	6 817:—	6 549:—	6 198:—
	B	6 817:—	—	6 817:—	—	6 817:—	6 802:—	6 444:—
	C	6 952:—	—	6 952:—	—	6 952:—	7 055:—	6 690:—
	D	7 087:—	—	7 087:—	120:—	7 207:—	7 307:—	6 935:—
	E	7 155:—	—	7 155:—	192:—	7 347:—	7 560:—	7 181:—
	F	7 155:—	240:—	7 395:—	384:—	7 539:—	7 813:—	7 427:—
	G	7 155:—	240:—	7 395:—	384:—	7 539:—	8 065:—	7 672:—

